

הרב נתנאל אוירבך

שאלה על הפרשת חלה באמצעות שיחת טלפון

הבעיה

אישה הפרישה חלה כדין אך החלה התערבה בעיסה ואין בעיסה פי מאה מהחלה כדי שהחלה תתבטל. בצר לה, פנתה האישה לבית ההוראה של 'מכון התורה והאגדה' שהורו לה להישאל על ההפרשה ולחזור ולהפריש שוב. האישה טענה שבעקבות בעיה רפואית אין באפשרותה לצאת מהבית ולאסוף שלושה אנשים שתישאל בפניהם. האם היא יכולה להישאל על ההפרשה באמצעות שיחת טלפון?

א. שאלה על ההפרשה

ממקורות שונים נראה שאדם יכול להתחרט על הפרשת חלה¹ ותרומות ומעשרות² באמצעות התרת נדרים, היינו להישאל על ההפרשה. בכך, מתבטלת ההפרשה וחוזרות החלה והעיסה להיות כעיסה שלא הופרשה ממנה חלה, וכן התרומות חוזרות להיות חולין. האפשרות להישאל על הפרשת תרומות ומעשרות נפסקה להלכה ברמב"ם (הל' תרומות פ"ד הי"ז):

המפריש תרומה או מעשרות³ וניחם עליהן הרי זה נשאל עליהן לחכם ומתיר לו, כדרך שמתירין לו שאר נדרים, ותחזור חולין כמות שהייתה, עד שיפריש פעם שנייה אותה שהפריש תחילה או פירות אחרות.⁴

1. פסחים מו ע"ב.

2. נדרים נט ע"א; עירובין ל ע"ב.

3. לדעת הרמב"ם, מועילה שאלה הן בתרומות והן במעשרות, כ"כ: סמ"ג, עשין סי' קלד ד"ה המפריש תרומות; תוספות, קידושין לח ע"א ד"ה והוא הדין (השני); רא"ש (נדרים עח ע"א ד"ה לומר; תוספות הרא"ש, קידושין לח ע"א ד"ה וה"ה לערלה [השני]; שם, בבא מציעא נג ע"א ד"ה הוה ליה); מאירי (נדרים עח ע"א ד"ה ומה שיצא, הראשון; בבא בתרא קכ ע"ב ד"ה הקדש טעות); רשב"ם, בבא בתרא קכ ע"ב ד"ה שיש שאלה; המיוחס לריטב"א, בבא מציעא נג ע"א ד"ה שם ואם איתא; שו"ע, יו"ד סי' שלא סעי' מח; לבוש, שם; קרית ספר, הל' תרומות פ"ד; שו"ת אבני נזר, יו"ד סי' רצ אות ג; שו"ת בית יצחק (שמלקיש), יו"ד ח"א סי' כא אות ג; אחרית השנים (האדר"ת), הוצאת אהבת שלום עמ' נה אות ו; חזו"א, דמאי סי' יב ס"ק כד ד"ה ועדיין; המעשר והתרומה (פ"ד אות ב; שם, בית האוצר ס"ק כה); מעדני ארץ, הל' תרומות פ"ד הי"ז אות ח ד"ה אולם; דרך אמונה (הל' תרומות פ"ד הי"ז ס"ק קעה), בדעת הרמב"ם; שם, פ"ג הכ"ג ס"ק רו). יש שהזכירו בדבריהם רק מעשר שני, ראה: תוספות, פסחים מו ע"ב ד"ה הואיל אי בעי; תוספות רבינו שמואל, קידושין לח ע"א ד"ה לערלה בשתיים; שו"ת הרשב"א, ח"ד סי' רב ד"ה וזה אשר השבת. אולם, לדעת המאירי, שבת קכז ע"ב ד"ה כבר ביארנו, בשם 'ויש אומרים', לא מועילה שאלה במעשרות אלא רק בתרומות. על כך העיר אמרי בינה, דיני פדיון הבן סי' א ד"ה אך י"ל: 'והוא דבר חדש מאד'. לדעת שו"ת בית יעקב (צויזמיר), סי' קי ד"ה אמנם, מועילה

מלשוננו של הרמב"ם 'וניחם עליהן' נראה שניתן להישאל על ההפרשה אף לכתחילה וללא סיבה ייחודית, כפי שדייק הרא"ה קוק (שו"ת משפט כהן, סי' לט אות א):
ולשון הרמב"ם... המפריש תרומה וניחם הרי זה נשאל לחכם ומתיר לו וכו', מורה שמותר לכתחילה למיעביד הכי.⁵

אך רבים הם הסוברים ששאלה על הפרשת תרומות ומעשרות וחלה מתאפשרת רק כאשר יש סיבה מוצדקת לכך.⁶ הטעם הוא שהפרשת תרומות ומעשרות וחלה הן כ'נדרי הקדש' שמצווה לקיימם ולא להישאל עליהם אלא מחמת הדוחק, כהבחנת השלחן ערוך (יו"ד סי' רג סעי' ג):

הנודר כאילו בונה במה בשעת איסור הבמות, והמקיימו כאילו הקריב עליה קורבן, שטוב יותר שישאל על נדרו. והני מילי בשאר נדרים, אבל נדרי הקדש מצווה לקיימן ולא ישאל עליהם אלא מדוחק.

לאור דבריו כתב הש"ך (יו"ד סי' שכג ס"ק ז), שהפרשת חלה נידונה כ'דבר שאין לו מתירים', שכן היא כנדרי הקדש שיש מצווה לקיימם ואין להישאל על ההפרשה אלא מדוחק בלבד:

דהכא בנדרי הקדש כיון דאינה מצווה לישאל עליהן אלא מדוחק... לא הוי דבר שיש לו מתירים.

הדין הפשוט עליו כתבו הפוסקים שיש להישאל על ההפרשה, הוא במקרה שהתערבה החלה בעיסה ואין בעיסה כדי שיעור ביטול, היינו פי מאה מהחלה עצמה.⁷ במקרה כזה, שאין החלה מתבטלת היא אוסרת את כל העיסה ומחמת הפסד העיסה ניתן להישאל על ההפרשה, כדברי הסמ"ק (מצווה רמו): 'טוב לישאל עליה אם חזרה ונתערב בעיסה'. את דבריו נימק 'הגהות מיימוניות' (זרעים אות ו) שהפרשת תרומות וחלה היא כנדר הקדש עליו יש אפשרות להישאל, וזו לשונו: 'דקיימא לן יש שאלה בהקדש'.⁸

שאלה במעשרות פרט למעשר שני. ביחס לשאלה על מעשר שני, בעצי אלמוגים, סי' שפו אות כ ד"ה ובוזה, כתב שלא ניתן להישאל על מעשר שני אלא רק בירושלים שבתוך החומות. ואילו לדעת העמק שאלה, שאילתא קלב ס"ק יח (הוצאת מוסד הרב קוק, עמ' צח עמודה שנייה), ניתן להישאל על מעשר שני גם בירושלים שבתוך החומות.

4. סמ"ק, סוף סי' רמו; אורחות חיים, הל' חלה אות א ד"ה ומזה הטעם; בית יוסף (יו"ד סי' שכג ד"ה ומ"ש וכן; שם סי' שכד בדק הבית ד"ה כתוב באורחות חיים, בשם האורחות חיים); שו"ע, יו"ד סי' שלא סעי' מח.

5. כ"כ: שו"ת דברי יוסף (אירגאס), סי' כו ד"ה ונלע"ד.

6. מאירי, בבא מציעא נג ע"ב ד"ה ממנה; ריטב"א (פסחים מו ע"ב ד"ה ר' אליעזר; נדרים כד ע"ב סוף ד"ה וליטעמין); ר"ן, נדרים נח ע"א ד"ה וכל דבר; ש"ך (יו"ד סי' שכג ס"ק ז; שם נקודות הכסף סעי' א). בעניין זה, ראה: שו"ת באר יצחק (ספקטור), יו"ד סי' כז; כרם ציון השלם (ח"ג הלכות פסוקות פרק לג סעי' א; שם סעי' ד). ראה: שו"ת פני מבין (פריד), יו"ד סי' רלה ד"ה ואמנם, שאם נשאל ללא צורך נחשבת ברכתו הראשונה לבטלה.

7. אמנם מדין תורה מין במינו בטל ברוב, אך חכמים תיקנו שתרומה בטלה רק כשיש בהיתר פי מאה ממנה, ראה: משנה, תרומות פ"ד מ"ז; ערלה פ"ב מ"א; רמב"ם (הל' תרומות פי"ג ה"א; הל' מאכלות אסורות פט"ו ה"ג; שם הט"ז).

8. דין זה מובא גם באורחות חיים (לוניל), הל' חלה אות א ד"ה ומזה הטעם; בית יוסף, יו"ד סי' שכד בדק הבית ד"ה כתוב באורחות חיים; רמ"א, יו"ד סי' שכג סעי' א.

ב. להישאל בפני המתירים

האפשרות להישאל על ההפרשה במקרה שהתערבה החלה בעיסה ואין בעיסה כדי ביטול, הובאה להלכה על ידי הרמ"א (יו"ד סי' שכג סעי' א):

ואם חזרה ונתערבה בעיסה, ואין ק"א לבטל... ישאל לחכם עליה ויתיר לו כנדר, דנשאלין על ההקדשות, ויחזור ויטול חלה אחרת.

אמנם מדבריו נראה שיש להישאל בפני חכם אחד בלבד, אך לאור דברי ה'שלחן ערוך'⁹ שיש להתיר נדרים ע"י שלושה אנשים,¹⁰ כתבו הפוסקים שיש להישאל על החלה בפני שלושה אנשים¹¹ שמבינים את ענייני הנדרים וההתרה.¹² נחלקו הראשונים האם הנשאל על נדרו צריך בעצמו לעמוד לפני המתירים שיתירו לו את הנדר ואינו יכול לשלוח שליח, או שמא הוא יכול לשלוח להם שליח או מכתב שהוא מבקש להישאל על נדרו.¹³ לדעת הרמב"ם (הל' שבועות פ"ו ה"ד) עליו לבוא בעצמו לפני המתירים, וזו לשונו: 'שיבוא לפני החכם להתיר לו... ואינו עושה שליח להישאל לו על נדרו'.¹⁴ אולם, הרא"ש (נדרים פ"א סי' ז) כתב בשם רבי אליעזר ממיץ¹⁵ שאין הנשאל צריך לבוא בעצמו לפני המתירים, אלא מספיק 'רק שידע החכם שהנודר מתחרט יכול להתיר לו', ולכן אפשר לשלוח מכתב למתירים שיתירו לו, כפי שסיים הרא"ש: 'הורה רבי שמשון ז"ל, דאם שלח אדם חרטת נדרו בכתב לחכם דמתיר שלא בפניו'.¹⁶

1. שליחת מכתב למתירים

הרמב"ם לא התייחס בדבריו לשליחת מכתב למתירים, שייתכן שדרך זו אינה מועילה משום שהיא כלולה במיאונו לשלוח שליח, שכן יש צורך שיעמוד הנשאל עצמו בפני המתירים. כהבנה זו כתב הב"ח (יו"ד סי' רכח אות יט): 'הרמב"ם כתב אינו עושה שליח... כל שכן דעל ידי כתב אין לו התרה'.¹⁷ אך בשו"ת הריב"ש (סי' שע) כתב בדעת הרמב"ם, שאמנם הוא ממאן בשליחת שליח אך יודה שאפשר לשלוח מכתב למתירים: 'דאפילו אם נאמר דע"י שליח לא, בכתב ידו שרי משום דכיון דכתב ידו הוא עדיף מע"י שליח'.¹⁸ כדי להבין טעמי מחלוקת זו בדעת הרמב"ם, עלינו להתחקות אחרי טעם דבריו שעל הנשאל לעמוד בפני המתירים ולא מועיל לשלוח אליהם שליח.¹⁹ הרדב"ז²⁰ נימק זאת משום

9. שו"ע, יו"ד סי' רכח סעי' א.

10. כ"כ: רא"ש, נדרים פ"ג סי' ד; טור, יו"ד סי' רכח.

11. מקדש מעט, יו"ד סי' שכג ס"ק יב; ש"ך, יו"ד סי' רכח ס"ק ד.

12. מקדש מעט, יו"ד סי' שכג ס"ק יב.

13. מחלוקת זו הובאה ללא הכרעה בר"ן, נדרים ח ע"ב ד"ה בעל מהו; טור, יו"ד סי' רכח.

14. כ"כ: שו"ת הריב"ש, סי' שע; אלא בוודאי בפניו ממש בעיניו כדברי הרמב"ם; שו"ע, יו"ד סי' רכח סעי' טז.

15. שיטה מקובצת, נדרים ח ע"ב ד"ה אי לא, בשם הרא"ש.

16. רשב"א (נדרים ח ע"ב ד"ה מהו; שו"ת ח"א סי' תקנד).

17. כ"כ: ט"ז, יו"ד סי' רכח ס"ק כ.

18. הובאו דבריו בבית יוסף, יו"ד סי' רכח אות יט ד"ה והרשב"א; שו"ת מהרש"ם, ח"א סי' ס.

19. ראה גם: קרן אורה, נדרים ח ע"ב ד"ה גמרא רבינא, שהסתפק בטעם דין זה: 'וצריך לדקדק מנא לן הא דאין הנודר עושה שליח לחרטתו, אי משום דדומה לדין שצריך לעמוד בפני בי"ד... אי משום דלא מהימנין לשליח על חרטתו וצריך שישמע החכם מפי המתחרט; מהר"ץ חיות, נדרים ח ע"ב ד"ה ר"ן ד"ה בעל, נימק שלא מועילה שליחות בהפרת נדרים משום דין 'מילי לא ממסרן לשליח'.

20. רדב"ז, הל' שבועות פ"ו ה"ד.

שהתרת הנדר דורשת חקירה מיטבית למצוא פתח וחרטה כדי להתיר את הנדר, על כן הנודר צריך להיות נוכח בעצמו בפני המתירים שישאלו אותו.²¹ עוד הוסיף, שכאשר עומד הנשאל לפני המתירים הוא מתבייש בסיטואציה אליה הגיע וכך לא יהיה רגיל בשבועות ונדרים.²² על פי נימוקים אלו נראה, כשם שמיאן הרמב"ם בשליחת שליח כן הוא ימאן בשליחת מכתב, שכן באמצעות המכתב לא ניתן לעמוד על טיב דבריו למצוא פתח וחרטה, וכן באופן כזה של מכתב לא תושג המטרה לביישו שלא יהיה רגיל בשבועות ונדרים, וכפי שכתב הרדב"ז (שם) בדעת הרמב"ם: 'דעת הרב ז"ל דאין מתירין ע"י כתב'.²³ אולם ה'קרוב נתנאל'²⁴ נימק את הצורך בעמידת הנשאל בפני המתירים משום שהתרת נדרים דומה לדין, בו יש צורך שבעל הדין יהיה נוכח בפני בית-הדין.²⁵ לאור נימוק זה נראה להסביר את דברי הריב"ש, שאמנם הרמב"ם שלל את האפשרות להישאל ע"י שליח אך הוא יודה שאפשר לשלוח מכתב למתירים, משום שבדין אפשר לשלוח את הטענות לבית-הדין באמצעות מכתב.²⁶

2. שאלה באמצעות שיחת טלפון

עתה יש לדון האם אפשר להישאל על החלה שהתערבה באמצעות שיחת טלפון. נראה שהתשובה לשאלה זו תלויה בטעמי הדין שעל הנשאל לבוא בפני המתירים - אם הנשאל צריך לעמוד בפני המתירים כדי שהם יוכלו לחקור אותו ולעמוד על אמיתות דבריו כדי להתיר לו את הנדר, שליחת מכתב לא תועיל כפי שהתבאר, אך שיחת טלפון תועיל שכן באמצעותה ניתן לחקור את הנשאל ובכך להתיר לו, כפי שכתב בשו"ת 'תשובות והנהגות' (ח"ז סי' קיז):

כל זה מתקיים גם כשמבקש התרה בטלפון לשלושה המכירין קולו, שכיון שמדבר עמהם בטלפון הרי יכולים לדורשו ולחקרו כמו שהיה עומד לפניו.
אם הטעם שהנשאל צריך לעמוד בפני המתירים הוא משום דמיון התרת נדרים לדין, שעל בעל הדין לעמוד בפני הדיינים, נראה שכשם שמועילה שליחת טענותיו לבית-הדין באמצעות מכתב הוא-הדין בחרטה על ההפרשה באמצעות שיחת טלפון. אף לפי הטעם שצריך שיעמוד הנשאל בפני המתירים כדי שיתבייש ויזהר להבא לא להיות רגיל בשבועות ונדרים, ייתכן ששיחת טלפון למתירים בה הוא יתחרט בפניהם על הפרשת החלה תועיל, משום ששמיעת קולו בטלפון עדיפה משליחת מכתב, כפי שכתב בשו"ת 'תשובות והנהגות' (ח"ז סי' קיז):

21. כ"כ: הגהות מיימוניות, הל' שבועות פ"ו ה"ד אות ב; ערוך השלחן, יו"ד סי' רכח סעי' ג.

22. כ"כ: יד שאול, יו"ד סי' רכח ס"ק כא.

23. כ"כ: הגהות מיימוניות, הל' שבועות פ"ו ה"ד אות ב; מעשה רוקח, שם ד"ה זה.

24. קרבן נתנאל, נדרים פ"א סי' ז אות ס.

25. יש שכתבו שאינו דין שהרי אפשר להתיר נדרים בלילה ואילו דין אינו מתקיים בלילה, ראה: קרן אורה, נדרים ח ע"ב ד"ה גמרא רבינא; קצות החושן, סי' עט ס"ק ז (ראה: שו"ת יהודה יעלה, יו"ד סי' שכ). אולם נראה שאין הכוונה שלהתרת נדרים יש דין של עדות בבית-דין המלווה במשא ומתן, אלא היא כגמר דין בו המתירים מכריעים ומתירים את הנדר, וכיון שכך היא יכולה להתבצע גם בלילה שכן גמר דין מתבצע גם בלילה.

26. רמ"א, חו"מ סי' יג סעי' ג.

גם לטעם זה יש לומר דמועיל לבקש התרה ע"י הטלפון משלושה המכירין קולו כיון שבדיבור בטלפון עם שלושה שמכירין קולו אף שאינה כמו בושנתו של נודר העומד לפני המתירין מכל-מקום הרי הוא מתבייש יותר מאילו שלח שליח או שולח חרטתו בכתב.²⁷

ברם, על טעם זה יש להעיר, שייתכן ששיחת טלפון אינה שוות-ערך לעמידה עצמית מול המתירים המלווה בבושה יתרה שתגרום לנשאל להיזהר יותר להבא. למעשה, ביחס למחלוקת אודות שליחת מכתב למתירים, כתב 'פתחי תשובה' (יו"ד סי' רכח ס"ק ט) שלכתחילה אין לשלוח מכתב למתירים שיתירו לו, אך 'בשעת הדחק אפשר קצת להקל'.²⁸ לאור זאת נראה שבמקרה המדובר, שהאישה אינה יכולה לגשת אל המתירים מחמת בעיה רפואית, יכולה היא להתקשר אליהם ולהישאל על ההפרשה.²⁹ כמו כן נראה, שישנה עדיפות יתרה להישאל על ההפרשה באמצעות 'זום' או שיחת וידאו, שבאמצעותם ניתן גם לראות וגם לשמוע את הנשאל, ובכך מתקיימים כל הטעמים בצורך העמידה בפני בית-דין, והדבר נחשב כנוכחות לפני בית-הדין כי שני הצדדים רואים זה את זה ומדברים אחד עם השני באופן ברור.

ג. התכנסות המתירים

מלבד עמידת הנשאל בפני המתירים, יש לדון בהתכנסות המתירים, האם עליהם להיות מכונסים יחד כדין בית-דין³⁰ או אפשר שהנשאל יישאל בפני כל אחד ואחד מהם בנפרד? שאלה זו העלה בשו"ת מהרש"ם (ח"ב סי' רמה):

יש להסתפק בנדרים דבעינן שישאל על נדרו בפני שלושה, אי סגי בדיעבד בזה שלא בפני זה?

בבבא בתרא³¹ מובא שהפרת נדרים בשלושה, וכתב הרשב"ם³² שיש להתיר את הנדר בפני 'שלושה דהוו בית-דין'. לפי זה נראה שצריכים המתירים להתכנס יחד כדי להתיר את הדין, כפי שהכריע המהרש"ם (שם): 'נראה דכיון דצריך בית-דין של שלושה לא מהני אא"כ הם שלושתן יחד'. לאור דברים אלו נראה שהנשאל על ההפרשה באמצעות שיחת

27. ייתכן שטעם זה אינו שייך בהפרשת חלה, שהרי אנו לא מעוניינים למנוע הפרשות חלה עתידיות, בניגוד למניעת שבועות ונדרים, שכן 'טוב שלא תדור'. אך ייתכן, שגם בהפרשת חלה אנו מעוניינים שהמפריש ישים לב ויקפיד שלא תתערב החלה בעיסה.

28. כ"כ: שו"ת זרע אמת, ח"ג סי' קכה.

29. כ"כ: שו"ת תשובות והנהגות, ח"ז סי' קיז. אולם, בשו"ת שבט הקהתי, ח"ד סי' רלט, התיר אף לכתחילה. ראה גם: שו"ת מעין אומר, ח"ה הל' נדרים סי' כ, בשם הרב עובדיה יוסף, שיש להקל בזמן הזה שחיוב חלה מדרבנן; משפטי ארץ, תרומות פי"ח הערה 48, בשם הרי"ש אלישיב, שהתיר להישאל על ההפרשה באמצעות שיחת טלפון רק למשגיח כשרות: 'אין להקל בזה רק במשגיח שטעה בהפרשתו, שבלאו הכי יש לדון משום לתקוני שדרתיך ולא לעוותי'. לאור דבריו, שטעם ההיתר משום הפרת השליחות של המשגיח מול הבעלים, ייתכן שלפי הסוברים שאישה המפרישה חלה היא שליחה של בעלה, אזי דינה כדין משגיח שאפשר לה להישאל בטלפון.

30. ראה: שו"ת הריב"ש, סי' רלב; שו"ע, אה"ע סי' קמא סעי' ס. בטעם הדין, ראה: שו"ת אגרות משה, יו"ד ח"ג סי' קמב אות ב.

31. בבא בתרא ק"ב ע"ב.

32. רשב"ם, בבא בתרא ק"ב ע"ב ד"ה לומר.

טלפון, עליו ליזום 'שיחת ועידה' בה שותפים שלושת המתירים כדי שיהיו יחדיו כדי בית-דין. כמו כן נראה שניתן להישאל על הפרשה באמצעות 'זום' או שיחת וידאו, שם הדיינים נמצאים יחדיו.³³

מסקנה

כאשר התערבה החלה בעיסה ואין בעיסה פי מאה -

- א. יש להישאל על הפרשה בפני שלושה אנשים הנמצאים יחד, שמבינים את ענייני הנדרים וההתרה.
- ב. בשעת הדחק אפשר להישאל באמצעות שיחת טלפון, כאשר שלושת המתירים יהיו במעמד השיחה.
- ג. אופן השאלה - על הנשאל לומר:³⁴ 'מתחרט/ת אני שעשיתי חתיכה זו חלה. ואילו הייתי יודע/ת שאתחרט, לא הייתי נודר/ת'. המתירים יאמרו: 'מותר לך, מותר לך, מותר לך'.³⁵ לאחר מכן, יש להפריש שוב חלה ללא ברכה.³⁶

33. ביחס ל'מותב תלתא' בדין באמצעות 'זום', ראה במרשתת: הרב אוריאל לביא, כנס הדיינים תשע"ב עמ' 281; הרב אביעד תפוחי, 'מושב בית דין במצלמת אינטרנט ('זום')' אמונת עתיך 128 (תמוז תש"פ), עמ' 169. אך בענייננו שמדובר על שאלה בפני בית-הדין, נראה שהתכנסות הדיינים באמצעות 'זום' או שיחת וידאו קלה יותר.
34. אם אישה הפרישה חלה, היא זו שצריכה להישאל עליה, בין אם המצווה מוטלת עליה ובין אם היא שליחה של הבעל, עליה להישאל כי היא הפרישה, ראה: מקדש מעט, יו"ד סי' שכג ס"ק יב; שו"ת באר יצחק, יו"ד סי' כה; ערוך השלחן, יו"ד סי' שכג סעי' יד; שו"ת אחיעזר, ח"ב סי' לו. אך מכל מקום כתב בשו"ת ישכיל עבדי, ח"א יו"ד סי' יז אות ז: 'דנכון הדבר להצריך שניהם לשאול, הבעל והאישה'.
35. ראה: מקדש מעט, יו"ד סי' שכג ס"ק יב; כרם ציון, השלם ח"ג הלכות פסוקות פל"ג סעי' ב; המעשר והתרומה, פ"ד סעי' כ.
36. הפוסקים נחלקו האם ניתן לברך על הפרשה השנייה שלאחר השאלה - יש שכתבו שאינו צריך לברך שוב על הפרשה אלא הברכה שבירך בתחילה עולה לו להפרשה השנייה, ראה: שו"ת משפטי צדק (גארמיזאן), סי' צא; שו"ת הלכות קטנות, ח"א סי' מח; רש"ש, נדרים נט ד"ה ודע. ראה מה שתמהו על נימוק זה: פתחא זוטא, הל' חלה סי' שכג ס"ק ט ד"ה והיכי; הלכה רווחת (הרב בן ציון אלקלעי), הגהות לשו"ת הלכות קטנות, שם; ציץ הקדש, ח"א סי' כ אות ה ד"ה שוב ראיתי. יש שכתבו לא לברך אך מטעם אחר, שכן הט"ז, יו"ד סי' שכג ס"ק ב, חלק על הרמ"א שכתב שאפשר להישאל, ראה: שו"ת הרי בשמים (הורוויץ), ח"ג סוף סי' ע ד"ה והנה; שו"ת פרי השדה (דייטש), ח"ג סי' עב סוף אות א; ברכי יוסף, יו"ד סי' שכג ס"ק א; מקדש מעט, סי' שכג ס"ק יג. בטעם שיטה זו וההשלכה מכך, ראה: פתחא זוטא, הל' חלה סי' שכג ס"ק יב; ציץ הקדש, ח"א סי' כ אות ה ד"ה שוב ראיתי. ראה גם: שו"ת יביע אומר (ח"א יו"ד סי' כא אות יב; ח"ט או"ח סי' קג אות ט). ויש שכתבו שעליו לברך שנית על הפרשה, ראה: הרב מאיר אריק (שו"ת אמרי יושר, ח"ב סי' מז; מנחת פתים, יו"ד סי' שכג ד"ה שם בהגה, בשם בנו שמואל); שו"ת בית דוד (ביסטריץ), ח"ב סי' שכג ד"ה עיי' בס'; שו"ת אפרקסתא דעניא, ח"א סי' קז ד"ה מה שנתעורר; שו"ת יין הטוב, יו"ד סוף סי' טו ד"ה ומה ששאלת; כרם ציון השלם, ח"ג הלכות פסוקות פרק לג סעי' ד; לקט העומר, פי"ד הערה יח; דרך אמונה, הל' תרומות פ"ד הי"ז ס"ק קפד. למעשה, לדעת הרב עובדיה יוסף (חזון עובדיה, תרומות ומעשרות עמ' רנח, ונימוקו שם עמ' רסז), יברך על הפרשה השנייה בהרהור בליבו. לדעת הרב שלמה זלמן אוירבך (מעדני ארץ, הל' תרומות פ"ד הי"ז אות ג ד"ה אך היות; שו"ת מנחת שלמה, ח"א סי' סב אות יג), לפני השאלה יפריש שוב בלא ברכה ורק לאחר מכן יישאל על הפרשה הראשונה.